

Milyen lesz az új városháza?

Séta a Fővárosi Képtárban kiállított tervpályázatok között

A Fővárosi Képtár földszintjén kerültek kiállításra az új Városháza megépítésére pályázó tervrajzok. A pályázók feladata nem volt kicsiny. Aki képzeletben maga elé tudja idézni a jövőbeni Városháza helyét, megítélheti a megoldás nehézségeit. A Károly Király-utja, a Gerlóczy-, Kamermayer- és Városház-utcától határolt hatalmas négyszögű telekre kellett a Városházát megtervezni, de úgy, hogy a Városház-utcará néző régi épületrész változatlanul megmaradjon műemlékké minősített eredeti alakjában. A Kamermayer-utca felől tekintettel kellett lenniök a tervezőknek a szomszédos evangélikus templomra, amely mint Pollák Mihály építménye szintén műemlék; a Károly király-utja felől pedig a szembenéző Madách Imre-térre és a köréje csoportosított építményekre. A belső elrendezés nehézségeiről nem is beszélünk, mert azok kevésbé esztétikai természetűek, inkább gyakorlatiak. Csak jelezzük, hogy a telek nagy mélysége az egy tömbben való építést lehetetlenné tette: udvarokkal kisebb tömbökre kellett felbontani a telket. Viszont az udvarokat úgy elhelyezni, hogy a különálló tömbök között könnyű legyen a közlekedés és tájékozódás, másrészt pedig, hogy a tömérek helyiségben (több ezer hivatali szobáról, előszobáról stb. van szó) megfelelő legyen a világítás: mindezeket a követelményeket egymással összhangzásba szerkeszteni, eléggé bonyolult feladat.

Bennünket e helyütt természetesen a jövőbeni Városházának esztétikai megjelenése érdekel elsősorban, mert hiszen az új Városháza fontos része lesz a város képének. Ha jól sikerül, ha belső célszerű megoldásán túl kívülről is eredetien hat, ha jól beleilleszkedik környezetébe, vagy hatásos módon emelkedik ki belőle azzal Budapest közepét szepíti meg és teszi vonzó középpontjává a fővárosnak.

A pályázat feladatának és pályadíjainak nagyságával építési gárdának nagy részét mozgósította. Néhány tehetséges építészünk elmaradása ugyan hiányt jelent, de az eredményt így is megnyugtatónak érezzük. A pályabírók az egyik első díjjal Weichinger Károly és Kertész K. Róbert közös tervét tüntette ki. Nézetünk szerint jogosan és helyesen. Felbontott tömegek egybefűzéséből alakult a tervük. A tömegeket változatos alaku udvarok választják el egymástól. Az épület főnézete a Károly király-utja felől adódik. A szűk Madách-térrel szemközt annál jóval tágasabb teret nyitnak az új épület főhomlokzatában. A főhomlokzat így három részre tagozódik, amelyek közül a középső rész mélyen hátrahúzódik, a teret körülzárt két szárny pedig erősen előreugrik. A Gerlóczy-utcai szárnyból azután egy nála alacsonyabb épületrész ugrik ki. Mindez igen mozgalmassá teszi a főhomlokzat hatását. Az épület földszintjéből fedett árkádsor ugrik előre s ritmikusan ismétlődő nyílásai még jobban megbontják az épület tömegét. A Kamermayer-utcará néző homlokzat hátrább vonul, kisebb térnek hágy helyet, amelynek hátában emelkedik a jó arányú torony. A kis tér kíváncsan módon kiszélesíti a szűk Kamermayer-utcat és lehetővé teszi az evangélikus templom jobb érvényesülését. Ha jól számoltuk meg, öt udvart terveztek az épület belsejében. A városház-utcai épü-

lettel a főépületből kiágazó két szárny, továbbá a középrészről előrenyúló keskeny építmény köti össze. Ami az épület stílusát illeti, az nagyjából bizonyos modern északnémet építményekére emlékeztet, de bár a pályázathoz mellékelte távlati kép inkább csak jelzi a részleteket, érdekesnek és festői hatásának ígérkezik. Érzésünk szerint ez a terv tovább fejlesztett és megérlelt állapotban művészi hatásává tenné a fővárosnak azt a pontját, ahová kerül.

Kevesebb jót mondhatunk vitéz Martsekényi Imrénék szintén első díjjal jutalmazott tervéről. A Károly király-utja felé forduló főhomlokzata egyhangu, noha tervezője részeinek előre- és hátrahúzásával, továbbá két beépített toronnyal igyekszik tagolására, vagyis élénkítésére. A nagy tornyot ez a terv is, mint a pályázók legtöbbször, a Kamermayer-utcában helyezi el. A főhomlokzatot a földszinten itt is árkádok szegélyezik, de nem szerencsés arányuak. A főhomlokzat részeinek azonos magassága, továbbá a tömérek egyforma ablak elszomorító hatása.

A két második díjas terv közül Wälder Gyuláé a Károly király-utji kilencemeletes főhomlokzatot ugyanily módon alakítja, mint ahogy az a vele szembe forduló Madách-téri épületeken látható. Azokért, mint ismeretes, szintén Wälder Gyula felel, mert az ő semmáját voltak kötelesek követni az épületek tervezői. Ugyanolyan keskenyre felbarázdált és apró ablaknyílások tömörlenségével nyugtalanított főhomlokzatot tervezett a Városháza számára is. A főhomlokzatánál sikerültebb a Kamermayer-utcai homlokzat kialakítása is. Ehhez a homlokzathoz izül az erősen hátrahúzott torony is, amely

azonban kevésbé toronyszerű, hanem inkább a Madách-téri két zömök csomakatoronyszerű tagra emlékeztet. A főhomlokzat mögött a Gerlóczy-utcat a Kamermayer-utcával két hosszú épületrész köti össze. Egészben véve a fantáziátlan-ság jellemzi ezt a pályatervet.

Nála is jelentéktelenebb Lauber László második díjas tervé. Az érdektelenségig józan munka.

Harmadik díj három tervnek jutott. Közülük Wanner Jánosénak az az eredetisége, hogy a Kamermayer-utca felől elhelyezett tornyot egészen szabadon hagyja s hogy az evangélikus templom, meg a Városháza között széles teret rajzol ki.

Kollár Gyula tervén a Károly király-utji főhomlokzat különös assymetriás megoldású. Két részre oszlik, amelyek közül az egyik — a Kamermayer-utca felőli — erősen hátrahúzódik. A barokkos kupolájú terv az épület sarkára került. A főhomlokzat földszintjén itt is, mint a Kertész-Weichinger tervén, elsőrangú árkádsor vonul végig.

A Schall-Weltzl-Tattay-terv a Madách-térnek megfelelő teret szorít ki, de úgy, hogy az előre ugró szárnyakkal közrefogott tér hátában a főhomlokzatot óriási magasságúra (husz emeletre) huzza föl. A két szárnyépület sem törpe építmény: 9—9 emeletes.

Horváth Szabolcs egyik tervét, amelyet neogotikus stílustörekvés és merész, de nem sikerült arányú torony jellemez, megvételre érdekesítették a pályabírók. Érdekesebb munka nála azonban a másik tervé (a 20-as számú), noha nem megérlelt megoldás, inkább csak az arányokkal való fantasztikus játék és az amerikai felhőkaparók, meg Le Corbusier szelleme kísért benne.

A felhőkaparó-ideál hevíti Árkay Bertalan, Hönsch László és Richmen Pál közös tervét is. Uralkodó főrése a hatalmas torony.

Miként az előbb említett három építész, Körmendy Nándor is teret hasít ki a Károly király-utji főhomlokzat közepéből. Érdekes és a pályázatok egyetlen ilyen megoldása a tér mentén előrerugó jobb szárnyba beleépített torony.

Rimanóczy Gyula tervén a torony alakjának ujszerűsége ragadja meg a figyelmet, különösen a kerek üvegablakokkal megvilágított toronysisak.

Mint majd minden pályázaton, itt is megbujnak a kitüntetett tervek mögött olyan munkák, amelyek legalább annyira megérdemelték volna a megkülönböztetést, mint amazok.

Pogány Móríc tervében például olyan lendület érzik, amilyen alig még egy pályaműben. A Károly király-utjára néző főhomlokzatot alacsonyabb szárnyépítményekkel, szemnek jólesően bontja föl.

Maróti Géza terve, a mi belső megoldását illeti, talán a legkevésbé célszerűek közé tartozik, de mint koncepció bizonyára egyik legeredetibb elképzelése a pályázatnak. Centrális az elrendezése. Középe az érdekes felépítésű hatalmas torony-épület. Közötte helyezkedik el félkörívben a Kamermayer- és a Gerlóczy-utcai épülettömb. A tervnek nagy fogyatkozása, hogy a tömböket és a tornyot utcák választják el egymástól és hogy semmi sem köti össze őket egymással. De a koncepció eredetisége és merészsége mégis megérdemelt volna némi elismerést.

Általában kevés kivétellel valamennyi pályaterv rászolgált volna arra, hogy tervezőiknek a főváros legalább a nyers költségeit megtérítse. Elvégre a legkevésbé sikerült tervben is óriási munka temetődik el. Az alaprajzokon túl a különböző perspektívák és metszetek megrajzolása hetek megfeszített munkáját jelenti. Nem méltányos, hogy ekkora áldozatot a főváros ingyen vegyen igénybe. Elek Artur